

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Sinodul arhidiecezan.

Vorbirea de deschidere

a Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop
și Metropolit Ioan Mețianu.

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

După un restimp de un an, de multe nefericiri și încercări grele, și pentru biserica noastră, mă bucur foarte, Domnilor deputați, vă zându-Vă iarăși întruniți în jurul meu, în acest sinod arhidiecezan, pentru a lucra împreună la opul cel mare al binelui și fericirii noastre. Deci salutându-Vă cordial și la această ocaziune, implor și din acest loc, binecuvântarea cerului asupra noastră și asupra lucrărilor noastre.

Tot atât de mult se bucură, Domnilor, și clerul și poporul nostru, când știe pe fruntașii săi întruniți în jurul Arhierilor lor, în sinoade eparhiale, pentru împreună-lucrare la întărirea așezămintelor bisericești noastre naționale, dela care se așteaptă și desvoltarea facultăților sufletești ale credincioșilor noștri, și prin aceasta înaintarea lor în toate cele bune și folositoare.

Știe și cunoaște și clerul și poporul nostru, Domnilor, că numai prin desvoltarea facultăților sale sufletești, în măsură tot mai mare, putem conta și noi la viitor mai bun și mai fericit, cum și că acea desvoltare o putem ajunge numai prin biserica noastră strămoșască, a cărei măreață misiune este, a ne stimula la tot mai mare perfecțiune sau desăvârșire, după cuvântul Evangheliei Domnului: *Fiti desăvârșiți, precum este și Tatăl vostru cel din ceruri.* Știe și cunoaște și clerul și poporul nostru, Domnilor, că numai prin asemenea desăvârșire sau perfecțiune ne putem apropia și noi, tot mai mult de Tatăl nostru cel din ceruri, și prin El de posibilul bine vremelnic și de fericirea cea vecinică.

Dacă însă până acum biserica nu și-a putut împlini, în măsură mai mare, acea sublimă misiune, cauza fu, nu numai vitregitatea timpurilor, dar și întrelăsarea noastră de a-tinde mijloacele morale și materiale, în măsură mai mare. Cu alte cuvinte, că nici noi n'am sprijinit-o în deajuns moralmente și materialmente, precum își sprijinesc ceilalți compatrioți bisericești lor.

Unul dintre mijloacele morale ar fi, Domnilor, și cercetarea mai regulată a bisericești și din partea inteligenței noastre, chiar și pentru a premerge și altora cu bun exemplu; iar altul dintre mijloacele materiale ar fi sprijinirea bisericești după putință, într-o a-și susținea, a-și întări și spori instituturile confesionale de învățământ, neapărat de lipsă, la tot mai multă desăvârșire sau perfecțiune. Căci până când nu vom tinde și noi bisericești asemenea mijloace, nici ea nu-și va putea împlini sublima misiune culturală, după cum așteptăm; iară fără de cultura cerută imperios de spiritul timpului în care trăim, zădarnice vor fi toate

năzuințele și așteptările noastre după viitor mai bun și mai fericit.

Pentru a Vă convinge despre nepăsarea sau întrelăsarea multora dintre ai noștri de a sprijini biserica după putință, Vă voi aminti numai cum mulți dintre ai noștri, crescuți cu stipendii, și încă dintre cei mai bine situați, uită a-și împlini sfânta datorință de a sprijini și dănași biserica în lipsele ei, precum i-a sprijinit și ea pe dănași în lipsele lor.

Cea mai adevărată dovadă la aceasta este și împrejurarea, că la apelul făcut de biserica, și de alți fruntași, către foștii stipendiaști, de a contribui și dănași prin restituirea măcar a unei mici părți din stipendiile avute — la lipsele bisericești și la alte scopuri culturale, prea puțini au răspuns cu ceva oferte.

Având eu convingerea, pe care cred să o împărtășiți și D-Voastră, că viitorul nostru depinde dela înaintarea credincioșilor noștri în cultură, precum înaintază și ceilalți compatrioți ai noștri, și că fără de asemenea înaintare nu vom putea suporta lupta de existență, ce se poartă cu armele minții luminate, că prin urmare fără luminarea minții nu vom putea ajunge viitorul la care aspirăm; iar de altă parte constatând fiind, că înaintarea neapărat de lipsă la existența noastră, o putem ajunge numai prin susținerea, desvoltarea, întărirea și sporirea instituturilor noastre culturale, de jos până sus: ni se impune tuturor sfânta datorință, de a sprijini din toate puterile biserica noastră străbună într-o împlinirea sublimă sale misiuni culturale.

Spre scopul acesta Vă rog fierbinte, Domnilor, să luați și D-Voastră asupra-Vă măreața sarcină a apostoliei și să cereți, la toate ocaziunile bine venite, coatingere cu toți ai noștri din jurul D-Voastră, pentru a-i sfătui, îndemna și îndupleca, să înțeleagă, până când n'ar fi prea târziu: că dacă ceilalți compatrioți ai noștri, cari mai au și alte terene de cultură, folosesc cu mare însuflețire și terenul bisericești lor, și aduc mari jertfe pentru cultura lor, atunci cu atât mai mult să facem noi aceasta. Noi, cari suntem mai înapoiați și avizați mai numai la terenul nostru bisericesc.

Să faceți, Domnilor, pe toți să înțeleagă greutatea timpului, și să cugete ce ar fi de noi, dacă n'am avea nici acel teren, ce ni-l oferă biserica noastră, sau dacă nu ne-am folosi de acel teren, pentru că așa și biserica noastră să-și poată împlini în măsură tot mai mare sublima ei misiune culturală.

Să facem, Domnilor, pe toți ai noștri să înțeleagă, că este nu numai cea mai sfântă datorință, dar și cel mai mare interes al nostru tuturor, începând dela Arhieriei până la preoții satelor, dela profesorii instituturilor noastre superioare de cultură până la învățătorii satelor, dela cei mai de frunte inteligenți până la comercianți, profesioniști, plugari și alții, a sprijini moralmente și materialmente biserica străbună la împlinirea sublimă sale misiuni. Căci ne-

făcând așa, ne-am periclita viitorul și existența, prin ceea ce am păcătui greu și în contra noastră și a urmașilor noștri, și apoi ne-am mai atrage asupra-ne și o mare și grea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a posterității.

Numai urmând așa Vă veți împlini și D-Voastră datorința ce-ați luat-o asupra D-Voastră, când ați primit încredințarea clerului și a poporului de a-l reprezenta cu demnitate în întrunirile noastre bisericești, cum este și acest sinod arhidiecezan, și numai așa Vă veți achita și de răspunderea ce o aveți înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Rugând și din acest loc pe bunul Dumnezeu să binecuvinteze lucrările noastre și să ne inspire numai la ceea ce ar fi spre mărirea Lui, spre folosul bisericești, al credincioșilor noștri și al patriei noastre: declar sesiunea sinodului nostru arhidiecezan ordinar pentru anul 1910 de deschisă.

Ședința de deschidere.

Sibiu, la 25 Aprilie v.

La orele 9 a. m. s'a început sfta liturgie condusă de însuși I. P. S. Sa Domnul Arhiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu. Impreună au slujit deputații sinodali: P. Cuv. Sa d-l archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, protopresbiterii: Mateiu Voilean, Ioan Droc, Dimitrie Moldovan, Dr. Ioan Stroia, Ioan Popoviciu, Vasile Domșa, Sergie Medean și Petru Popoviciu. Ca diaconi au servit: Dimitrie Câmpăan și Ștefan Hărăguș, care în cursul liturgiei a fost sfințit într-o preot.

După încheierea liturgiei s'a făcut chemarea duhului sfânt. În tot decursul serviciului dumnezeesc a cântat corul mixt sub conducerea profesorului de muzică, Tim. Popoviciu.

Scurt după terminarea serviciului dumnezeesc, s'a prezentat la I. P. S. Sa arhiepiscopul și metropolitul nostru Ioan, o deputațiune compusă din deputații sinodali: Ioan Droc, Dr. Vasile Preda și Lezar Triteanu pentru a-l invita să deschidă ședințele sinodului arhidiecezan. Urmând acestei invitații, I. P. S. Sa prin vorbirea publicată în fruntea ziarului nostru și rostită în Catedrală, a deschis sinodul din sesiunea anului 1910. Vorbirea I. P. S. Sa a fost ascultată cu multă atențiune lăsând asupra ascultătorilor o impresie covârșitoare. A impresionat cu deosebire partea, unde vorbește despre datorințele intelectualilor față de biserică și despre echoul slab pe care l-a stârnit în sufletele acestora, apelele, ce li s'au adresat într-o sprijinirea bisericești. Cuvântul arhierului a fost acoperit cu strigăte de „Să trăiască“.

I. P. S. Sa numește notari ad hoc pe deputații din cler: Mateiu Voilean și Vasile Duma, iar dintre mireni pe deputații: Nicolae Sulică, Dr. George Proca, Lazar Triteanu și Dr. Nerva Oncu. La apelul nominal răspund 34 deputați, prin urmare sinodul se poate constitui declarându-se capabil a lua concluze valide.

Prezidiul suspende apoi ședința pentru câteva momente pentru a se combina diferitele comisiuni. După redeschidere deputatul Mateiu Voilean cetește com-

binația făcută, care s'a și primit după cum urmează:

In birou: Din cler: Mateiu Voilean și Vasile Duma; dintre mireni: Dr. George Proca, Nicolae Sulică, Dr. Nerva Oncu și Lazar Triteanu.

In comisiunea verificatoare: Din cler: Nicolae Borzea, Iovian Murășan și Petru Popoviciu; dintre mireni: Dr. Gavril Băzura, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Nicolae Goga, Dr. Enea Papiu, Dr. Dumitru Ștefan și Dr. Octavian Vas.

In comisiunea organizatoare: Din cler: Dr. Eusebiu Roșca, Ioan Droc și Nicolae Ivan; dintre mireni: Vasile Almășanu, Petru Cosma, Nicolae Garoiu, Ioan Preda, Dr. Liviu Lemeny și Ioan Pușcariu.

In comisiunea bisericească: Din cler: Sergie Medean, Vasile Domșa și Vasile Voinea; dintre mireni: Dr. Eugen Medean, Dr. Valer Moldovan, Dr. Ioan Popoviciu, Iosif Popescu, Dr. Ioan Popp și Dr. Marcel Vlad.

In comisiunea școlară: Din cler: Zevedeiu Murășan, Dr. Ioan Stroia și Petru Popoviciu; dintre mireni: Nicolae Began, Dr. Petru Șpan, Octavian Goga, Vasile Păcală, Nicolae Sulică și Arsenie Vlaicu.

In comisiunea financiară: Din cler: Vasile Dămian, Dimitrie Moldovan și Octavian Șagău; dintre mireni: Ioan Fulea, Ioan I. Lăpădat, Dr. Iancu Hamza, Dr. Vasile Preda, Dr. Nicolae Vecerdeș și Dumitru Comșa.

In comisiunea petiționară: Din cler: Iancu Hamza și Petru Popoviciu; dintre mireni: Dr. Augustin Bodea, Dr. Dionisie Roman, Dr. Ștefan Roșca și Dr. Ioan Marghita.

Dintre membrii biroului, ca notar general se declară deputatul M. Voilean.

Deputații aleși dela sesiunea sinodului ultimă își prezentează credenționalele și anume: Zevedeiu Murășan din cercul Harghita, Ioan Popoviciu din cercul Hondo, Constantin Dimian din Treiscaune, Dr. Nicolae Vecerdeș din cercul Hațeg, Dr. Vasile Oncu din Zarand și Dr. Ioan Popoviciu din cercul Albei-inferioare. Credenționalele împreună cu actele electorale se prezintă comisiunii verificatoare.

Se prezintă apoi diferitele rapoarte consistoriale, cari se dau în studiu comisiunilor respective.

Materialul ședinței prime a avut loc fiind, I. P. S. Sa anunțând ședința următoare pe Marți la orele 10 a. m. în sala festivă a muzeului național, începând din ora 11 și jum. din zi.

După ședință deputații sinodali la corpore s'au prezentat la I. P. S. Sa la Arhiepiscop și Metropolit, unde prin intermediul vicarului Dr. Ilarion Pușcariu s'au adus omagii de recunoștință sinodului pentru hărnicia și înțelepciunea cu care conduce naia bisericești prin varurile noastre ale zilelor noastre. I. P. S. Sa a răspuns adânc mișcat și roagă pe deputați să-i sta întru ajutor în lupta pe care toți avem datorință s'o purtăm pentru mărirea și întărirea bisericești. De aici dnii deputați s'au prezentați la domnul archimandrit și vicar arhiepiscopal, dr. Ilarion Pușcariu, un neobosit muncitor pentru înaintarea bisericești noastre, aducându-i-se mulțumite prin deputatul Ioan Droc. P. Cuv. Sa a mulțumit călduros pentru semnele de dragoste și recunoștință, dovedite și cu această ocaziune.

Serbările dela Caransebeș.

Ieri, Duminecă, s'a făcut la Caransebeș cu mare solemnitate și în prezența unei mari mulțimi de oameni, instalarea noului episcop, a Preasfințitului Domn Dr. Miron E. Cristea. Vom aduce raport amănunțit despre toate cele întâmplate, în numărul viitor, iar de astădată dăm elasică vorbire, cu care noul Arhiepiscop a luat în stăpânire scaunul arhiepiscop al diecezei Caransebeș și cu care a cucerit și captivat inimile tuturor celor ce au avut fericirea de a-l putea asculta. Vorbirea a fost următoarea:

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh...

„Nimeni să nu desprecieze tinerețea tală; ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curățenia căci... aceasta făcând, te vei mântui și pe tine și pe cei ce te vor asculta”.

(Așa scrie ap. Pavel către Timoteu, pe care l-a lăsat episcop la Efes. I. Tim. IV. 12—16.)

Preacuvioase Domnule Mandatar metropolitan, Onoraților Domni deputați sinodali și Iubiți credincioși!

În curând se împlinesc 2 ani, de când bunul Dumnezeu — cel nepătruns în planurile sale — a curmat zilele de neliniște ale vrednicului și bătrânului meu înaintaș, episcop *Nicolae Popea*, chemându-l într-o împărăție desigur mai fericită, unde lipsesc multele mizerii dintre oamenii pământeni.

Și — dacă cumpanim bine faptul, că în viața bisericii noastre ortodoxe române din patrie n'au mai obvenit de sute de ani vacanțe atât de îndelungate, și mai ales dacă ne reamintim mișcările și vânturile extraordinare de viroase, cari s'au ivit anii din urmă în episcopia noastră a Caransebeșului, și împărechierile din viața bisericească a acestui colț de țară, umplând de o justă îngrijorare nunumai sufletele fiilor acestei eparhii, ci și pe credincioșii metropoliei noastre întregi, ba chiar pe toți câți doresc binele bisericilor românești preste tot: — atunci mai ales astăzi — când stăm la o respântie, când eparhia văduvită își primește pe un nou mire de mult așteptat, trebuie să se deștepte cu multă îndreptățire psihologică în toți fiii buni ai bisericii noastre — nădejdea de mai bine, mai ales, că nu se poate să fie cauzele atât de înrădăcinate, încât să nu se poată desrădăcina.

Adevărat, că în lumea de azi — plină de multe interese de tot soiul — este greu a te conduce și numai pe tine însuși, dar apoi să mai conduci și pe alții?

Sf. Părinte Grigore dela Nazians declară în o cuvântare zicând: „Trece peste puterile mele a primă conducerea și supraveghetarea sufletelor... mai ales în timpuri ca acestea... când poporul se ceartă între sine și cea din urmă firmitură de iubire a dispărut și cuvântul preot a devenit un nume gol... (Ps. 107. 40).

Mai cunosc bine și firea omului, care-i — precum observă același sfânt părinte — „mai aplicată a primului și din puțin rău cât de mult, decât din multa virtute și numai un pic.” Cu un cuvânt, un pic de rău înrăutățește întreg sufletul, pe care apoi nici mult bine nu-l poate îndrepta; deci întocmai cum și numai puțin pelin iute amărește o cantitate mult mai mare de miere, pe când o dosă îndoită de miere abia poate îndulci pelinul.

Știind toate acestea, — o îngrijorare mare ar trebui să cuprindă mai ales sufletul meu în aceste mo-

mente sărbătorești, provocată de marea răspundere, ce am în noua demnitate și de întrebarea: „Dacă îmi va fi dat, sau ba, a redă eparhiei liniștea mult dorită și a realizării și numai în parte nădejile și așteptările, ce le leagă de mine factorii, cari mi-au încredințat acest toiaz de păstorie?”

Această îngrijorare mi-o mărește faptul, că pentru întâia dată acum calc pe pământul acestui oraș al reședinței mele episcopale, și astfel — ca om străin — încă n'am destule cunoștințe nemijlocite de oameni și împrejurări, ca să-mi pot forma cu ușurință convingeri întemeiate, cari să mă călăuzească la rezolvarea fără greș a afacerilor, ce se vor ivi.

Cu toate acestea nădejdea de mai bine nu mă părăsește, ci ca o licărire îndepărtată și totuși luminoasă se ivește înaintea ochilor sufletului meu credința firmă, că toată suflarea, tot natul, din acest mândru Bănat, îmi va sări în ajutor întru îndeplinirea grelei misiuni, ce mă așteaptă, căci doar progresul obștească îl dorim toți.

Această credință și nădejde o justifică și grandioasele manifestațiuni de alipire, cari s'au desfășurat zilele acestea în jurul instalării mele în scaunul episcopesc, manifestațiuni, la cari nu m'am așteptat și pe cari le consider ca izvorite din dragostea nu cătră mine personal, căci pe mine personal cei mai mulți nu m'au cunoscut personal, deci nu m'au putut nici iubi nici urî — ci cătră sf. noastră biserică, pe care eu numai o reprezint.

Mai adaugând la acestea și bunele mele intențiuni, cu cari am venit în mijlocul vostru, și dragostea ce o port în sufletul meu cătră toți fiii bisericii — fără deosebire — e cu neputință — ba ar fi chiar nefiresc — ca din aceasta iubire împrumutată să nu răsără roade binecuvântate pentru biserică și poporul ei.

Eu — Iubiți credincioși, carele simțesc căldura dragostei mele pentru biserică, căreia din tinerețe mi-am închinat viața întreagă, — nu pot fi călăuzit în pașii mei, decât de gândul curat de-a Vă închina de aci înainte Vouă munca mea și a tuturor împreună lucrătorilor mei — clerici, dascăli și fruntași mireni din întreagă eparhie. Eu vin, cu stindardul alb al păcii în mână, și — având azi întâiul prilej a Vă vedea în așa număr mare întruniți în acest sfânt locaș, în jurul meu, — vă salut cu cuvintele M. Christos, când a intrat la apostolii săi adunați împreună: „*Pace Vouă!*” și „*Pacea mea v'o dau și vouă, ca să vă iubiți unul pe altul și voi, precum eu vă iubesc pe voi pe toți deopotrivă, căci numai atunci veți dovedi, că sunteți adevărați fii ai bisericii, că doriți binele acestei noastre sfinte, și nu urmăriți scopuri personale și particulare.*

Dar toate manifestațiunile și toate cele de până acum au culminat numai în vorbe frumoase și făgăduințe împrumutate. Însă îndulcirea *statornică* a raporturilor dintre toți fiii acestei biserici va atârna dela ținuta și faptele noastre din viitor.

Eu din parte-mi îmi voi da silința să propoveduesc cu toate prilejurile învățăturile netrecătoare ale împărăției lui Dumnezeu; iară apostolul Pavel zice în I. scrisoare către Romani: „*că împărăția lui Dumnezeu este dreptate, pace și bucurie, în Duhul Sf.*” (XIV. 17). Voi urmă deci calea dreptății, căci precum ne spune sfântul Ambrozio „*dreptatea face desăvârșita viața creștinului*” (în Psalm. 118); iară prorocul Isaia ne asigură, că

„*roada dreptății este pacea și liniștea*” (XXXII. 17). Iară sf. Augustin ne spune, că „*pacea este o comoară, ca și care nu poți dori alta mai de folos*” (libr. 19 de Ciril. c. 11), pecând Sf. Vasile o numește „*cel mai desăvârșit dintre darurile lui Dumnezeu, după ce ea e o astfel de stare, care aduce sufletul în raporturi normale cu toate*” (în Psalm. 28).

Poporul ne dă nouă preoților în raporturile noastre cu el titlul plin de înțeles de „*părinte*”. Ce-i deci părintele pentru familia sa mai restrânsă, aceea trebuie să fie preotul — și în măsură și mai mare arhiepiscopul — pentru familia sa mai mare, pentru turma întreagă.

Conștiu de îndatoririle, ce izvoresc din aceasta frumoasă numire, voi căuta să urmez în raporturile mele cu fiii mei credincioși pilda apostolului Pavel, despre care ne spune un Sf. Păr. (Grig. de Nazians). „*că nici nu devenea molatic în relațiile sale cu prietenii și nici dur în aplicarea stricteții unde era de lipsă, căci nu căuta ale sale, ci binele credincioșilor săi*”.

Impuindu-mi mie însu-mi îndeplinirea sarcinilor slujbei mele înalte, voi cere și dela toți colaboratorii mei, atât din centru cât și din parohii, să fie la înălțimea chemării lor, căci fără de acestea e cu neputință să ridicăm turma, ce s'a încredințat ca întreg mie și ca părți singuratic și preoților și dascălilor împreunăslujitori. „*Cei ce n'au stăpânire*”, zice Solomon în pildele sale, „*cad ca frunzele, iară mântuirea vine dela mulțimea celor cu bun sfat*” (XI. 14.) Deci fără colaboratori „*mulți și cu bun sfat*” ori cât de bune ar fi intențiunile mele, ele nu vor putea produce roadele așteptate. În urmăre toți — fără deosebire — trebuie să fie la locul lor, să-și facă datoria; iară cine nu ne va oferi sprijinul său în aceste privințe, acela nu poate fi adevărat fiu al bisericii și nu poate avea scopuri cinstite.

Un vestit și învățat episcop (Spalding din Peoria) scriind în o carte a sa despre biserică, cere — între altele — următoarele: „*Principiul de viață al bisericii pretinde cea mai înaltă cultivare a individului și prin aceasta a întregii omeniri, dezvoltându-i toate puterile sale, ca să cunoască binele, frumosul și iubirea*”.

Deci răspândirea *luminei* și slobozirea multora din robia întunecului prin aplicarea înțeleaptă a tuturor mijloacelor de cultivare în cele mai largi pături ale credincioșilor nostri, trebuie să fie între întâiele preocupățiuni și străduințe atât ale mele, cât și ale celor ce-i voi chema la muncă alături de mine; și aceasta cu atât mai mult cu cât împrejurările vitrege ale trecutului tocmai în calea, ce duce spre lumină, a pus fiilor bisericii și neamului nostru cele mai multe piedeci, încât în multe privințe a rămas îndărătul altora.

Lumina și *cultura* adevărată sunt pentru dezvoltarea vieții sociale a unui popor, aceea ce e *soarele* și *căldura* lui pentru natură, căci — precum în natură sub influința binefăcătoare a soarelui se desvoltă toată firea într-o frumoasă armonie — așa și numai un *popor cult* se ridică repede în toate privințele, devenind un factor tot mai valoros al bisericii, al neamului, al țării, al omenirii. Omul luminat distinge mai ușor binele de rău, și odată — cunoscând răul și prevăzând urmările lui — se știe ferit de el, și astfel înaintează mai ușor și cu el țara întreagă.

Prin năzuința spre cultură continuăm munca vrednicilor arhipăstori, ce i-am avut, a fericitorilor mei înaintași *Ioan* și *Niculae*, și lucrăm și'n spiritul tradițiilor din trecutul mai îndepărtat al bisericii noastre din aceste părți.

Intreagă cultura noastră românească a izvorit pretutindenea din biserică, și astăzi cultivarea poporului nostru se face mai ales la noi prin biserică și prin așezămintele susținute de ea.

În evoluția culturii românești și-au dat și Bănățenii tributul lor, începând cu acel „*dascăl de dascălie*” din Caransebeș *Efreem Zacan* și dela tovarășii săi *Stefan Herce* și *Moisă Pestig*, cari au colaborat la traducerea *Păliei din Orăștie* (1582), până la luminații bărbați și apărători ai bisericii, pătrunși de însemnătatea hotăritoare a cărții românești, cum era catechetul *Ichindeal*, profesorul *Diaconovici-Loga*, și mult sbuciumatul *Paul Iorgovici*, care în așa chip exprimă nădejdea sa în viitorul scrisului românesc: „*De nu vor plăcea fraților români de-acum scrierile mele, am nădejdea că între urmașii nostri se vor afla și de aceea, căroră le va plăcea aceea ce este al nației și al limbii noastre*”.

Și cum credința noastră strămoșească, este concrecută în biserică noastră cu limba românească, această cultură numai națională românească poate să fie. Adevărata cultură a unui popor nu se poate mijloci decât în limba proprie.

Nemuritorul poet *Eminescu* în un articol din 1876 așa convingător constată, că „*fiecare are nevoie de un tezaur sufleteș, de un razim moral într-o lume a mizeriei și a durerii, și acest tezaur îl păstrează limba sa proprie în cărțile bisericesti și mirene. În limba sa numai i-se lipește de suflet preceptele bătrânești, istoria părinților săi, bucuriile și durerile semenilor săi. Și chiar — dacă o limbă n'ar avea dezvoltarea necesară, pentru abstracțiunile supreme ale minții omenesti, — nici una însă nu e lipsită de expresia concretă a simțirii, și numai în limba sa omul își pricepe inima pe deplin*”. Iară apostolul Pavel întărește acest adevăr când zice: „*Voiesc mai bine să vorbesc 5 cuvinte cu mintea mea, ca să învăț și pe alții, decât 10,000 de cuvinte în limbi străine*”. (I Cor. XIV. 19.)

Dar un vestit dascăl al creștinătății (Grig. de Nazians) zice: „*Mai întâi... trebuie însuși să fi o lumină, ca să luminezi pe alții, să te fi apropiat de Dumnezeu, ca să poți atrage și pe alții; să ai mână, ca să poți conduce pe alții; să ai pricepere, ca să poți da sfaturi*”.

Cer deci preoților, învățătorilor, fruntașilor și tuturor dascălilor firești ai poporului, să se străduiască a-și câștiga mai întâi ei înșiși o cultură cât mai temeinică, pătrunsă de firul roșu al creștinismului și de tradițiile bisericii noastre îndeosebi.

Prin aceasta nu voi să zic, să vă încărcă sufletul și mintea cu o sumedenie de cunoștințe de știință abstractă fără legătură cu viața poporului nostru. Intellectualismul platonice, care se mulțumește numai cu cunoștințe abstracte, și nu are simț pentru realitate, pentru acțiunile din viață, nu-i încă de noi și de starea, în care ne aflăm. Asemenea intelectuali nu vor ridica cultura poporului cu nimic.

Căci pe-o treaptă mai înaltă de cultură se poate ridica un popor numai atunci, când singuraticii membri ai poporului — câștigându-și elementele de cultură ca singuratici — au o pricepere largă pentru trebuințele obștei întregi atât în cele religioase, cât și sociale, politice, economice, în artă etc.

O astfel de cultură având toți — preoți, dascăli, cărturari etc. — nu vom desvoltă cunoștințele noastre numai între 4 pereți, nu vom ascunde lumina aprinsă sub obroc, ci ne vom cobori în masele largi ale poporului, cuprins de întunec, ca să lumineze tuturor, să-i pornească la acțiuni, cari mijlocesc progresul lor și al țării întregi.

Vieța omului și așa se mistuie clipă de clipă, și după vorba lui Șaguna, „omul din clipă, când se naște, începe a și muri”; deci cel puțin să se mistue fiecare luminând pe alții și îndemnându-i spre acțiuni de folos.

Progres adevărat în toate privințele se poate numai acolo, unde e *muncă continuă*. Deci *muncă* conștiințioasă pe terenul bisericesc, școlar și economic, voui cere dela toți supușii mei și îndeosebi dela cei ce au dela sf. biserică poziție cinstită și frumoase mijloace de trai.

Orice muncă adevărată făcută după zisa scripturii „în sudoarea feții noastre” este sfântă, are ceva divin în sine, *Labore est orare* ziceau vechii călugări, adică munca e o rugăciune. Vestitul scriitor *Toma Carlyle* zice în cartea sa: „A lucra și a nu despera”: „Munca este misiunea omului pe acest pământ... Munca este evanghelia viitorului. Biserica ei este catedrala nemărginirii, care are de cupolă, și coperiș calea lăptelui, iar de padi-ment mozaicul verde a câmpurilor și a mărilor. Altarul ei este tronul de stele al Celui Vecinic. Slujbele din ea sunt faptele nobile, acțiunile și suferințele eroice pentru idei mărețe... Cântăreții ei sunt vânturile vechi și oceanele și glasurile nearticulate, dară instructive, ale sorții și istoriei”.

Este deci o adevărată plăcere a te ruga în acest măreț templu al muncii din întreaga fire, adică a munci în sudoarea feței tale; cum toate din fire se mișcă, fac, dreg și muncesc.

Și în aceasta catedrală a muncii pe toată linia adeseori voui chema cu clopotul poruncilor mele arhipăstorești întreg clerul, toată dascălimea și pe toți fruntașii, și pe toți credincioșii, căci

„Omul într'atât e om
„Cât în al țării sale pom,
„E ramură înfloritoare
„Și foarte darnic roditoare”;

iară — după cuvântul scripturii — creanga, care nu produce roadă, se taie și în foc se aruncă.

În munca voastră, Iubiți preoți, dascăli și cărturari, să aveți în vedere toate trebuințele poporului, fie

acelea bisericești culturale, economice, sociale etc., căci adevărat progres e numai acela, care desvoltă în mod armonic toate forțele unui popor. Dară îndeosebi să nu perdeți nici o clipă din vedere munca pentru cele ideale, căci *un popor fără ideale e pierdut*.

Deci — fără a negliga faptele economice, importante și ele — să cultivăm religiozitatea, moralitatea și toate gândurile și ideile mărețe, ca frățietatea și buna înțelegere cu toate confesiunile și neamurile, eu cari Dzeu ne-a răsadit pe același pământ, în aceeași patrie comună, apoi egalitatea, libertatea, îndurarea de cei lipsiți și bolnavi, filantropia, jertfirea de sine și multe altele.

Celebrul istoric german *Carol Lamprecht* constată în o valoroasă conferință a sa, ținută mai anii trecuți următorul adevăr:

„La noi nu continuă să existe economia națională a vechilor Inzi, dar continuă să existe basmul indic, transmis nouă de memoria atâtor sute și sute de generațiuni, cari l-au păstrat. Nu raporturile economice sunt cele mai însemnate în lume. ci raporturile omenești cele mai însemnate sunt religiunile universale, pentru că numai gândul, ideile mărețe, fie păstrate în memorie, fie în forma poeziei, muzicii sau a oricărui fel de scrisoare biruește totul, gândul singur străbate totul. Vă veți da seama de acest adevăr și veți avea și un sentiment istoric admirabil, dacă veți azista vre-odată la o piesă de Sofocle, — *Antigona de pildă* — și veți pleca de acolo cutremurați și vă veți întreba: Unde-i pulberea celui ce a făcut toate aceste minuni?... Eu nu se mai găsește nicăiri, dar toate gândurile minunate, pe care le-a gândit el, trăesc și acum”.

Câte bogății fabuloase nu s'au pierdut în noianul uitării, fără ca cineva să mai știe ceva de odinioară atât de fericitul și de toți pismuitul lor posesor?

În șirul acestor ideale aștept îndeosebi dela toți fiii episcopiei mele — preoți și mireni, cărturari și țărani, tineri și bătrâni, bărbați și femei — ca să păstreze și să cultiveze și pe viitor dragostea de patrie cu toate virtuțile cetățenești, cari au distins pe părinții și strămoșii lor din aceste locuri istorice ale patriei noastre, unde s'a plămădit poporul nostru și unde ni s'au păstrat cele mai vechi urme despre traiul patriarhal al strămoșilor noștri. Pământul acesta atâția viteji români l-au îngrășat veacuri de-arândul cu

trupurile lor murind — îmbrățișați într'o vecinică frățietate cu vitejii celorlalte popoare din ținut — maghiari și nemți — pentru patrie și tron, precum și pentru crucea amenințată de semilună, prefăcând adeseori crucea în mănunchiu de sabie și luptând lupta sfântă a credinței mântuitoare, ca să se adeverească și pentru Românii din părțile acestea ceea ce spune atât de frumos măiestrul *Vlahuță*, că „la toate cumpenele, în toate întâmplările mari, găsim statornic în istoria poporului nostru amestecul celor sfinte cu cele lumești, — adică nestrămblata legătură dintre cruce și spadă”. (Romania pictor. pag. 24).

Iubirea cătră glorioasă casă domnitore și îndeosebi cătră preabunul Impărat și Rege Francisc Iosif I. și cătră urmașii lui, iubirea cătră patria comună, izvorită din pildele frumoase ale strămoșilor noștri, încălzească-vă și pe voi și pe nepoții vostri și însufletească-vă pentru cele mai înalte jertfe, ce tronul și patria le poate cere dela fiii săi credincioși.

Când vă cer cea mai înflăcărată iubire de patrie, nu pot trece cu vederea a vă îndemna cu tot dinadinsul să vă iubiți și apărați și vatra și moșia voastră părintească precum legea și limba voastră românească. Și nici nu se poate altcum, căci iubirea patriei este strâns legată de alipirea cătră aceste comori ale sufletului nostru.

Căci cum va putea cineva iubi patria — țara întreagă — pe care în întregimea ei nici odată nu o poate vedea, dacă nu va iubi mai întâi acea vatră părintească, unde pentru întâia dată a văzut lumina lumii? Unde zimbetul plin de farmec al iubitoarei mame ne-a încălzit și — ocrotindu-ne la sinul ei — ne-a crescut, unde de atâteaori ne-au adormit în sunetele duioase ale unei limbi dulci și sonore, al cărei farmec din buzele ei l-am supt, și unde tot mama pentru întâia dată ne-a împreunat cele 3 degete dela mână dreaptă și — învățându-ne a face semnul sf. cruci și rugăciunile — ne-a sădit în sufletele noastre fragede simțăminte de evlavie și dragostea cătră biserică.

Patria deci este și casa noastră părintească și vatra ei, cu întreaga lume de amintiri, cari ne leagă de ea.

Iubirea patriei este și iubirea grădinei și a locurilor din satul natal, de care ne leagă sute de amintiri din nevinovata sburdălnicie a copilăriei noastre.

Este iubirea bisericei și a școalei, pe cari le cercetă.

Este iubirea hotarului, a căror delnițe brăzdate în sudoarea feței

au oferit părinților belșugul lor, ca să vă poată crește mari, voinici și sănătoși și să vă facă oameni de folos țării.

Este iubirea izvoarelor și a codrilor, de cari sunt legate neintrecutele noastre poezii și cântece populare.

Iubirea patriei este și iubirea gliei de pământ, care acopere pa neuitații noștri părinți și strămoși, cari cu sângele lor o au apărat și îngrășat și iubirea idealurilor, pentru cari ei și-au jertfit vieța.

Este iubirea și stima cătră toate așezămintele de ori ce soi din țară, cari ne înaintează toate interesele bisericești, culturale, economice și sociale, și cari ne apără viața și avutul.

Numai cine iubește toate acestea este un adevărat patriot, căci noțiunea de patrie fără aceste note inerente este o noțiune goală, și cine nu cunoaște simțămintele patriei rate mai sus, acela manifestă un patriotism fără cuprins, fals, cu care urmărește scopuri particulare, ce nu pot fi numite sfinte.

Cum poți să iubești omenirea întreagă, dacă nu iubești pe semenii cei mai de aproape, cu care ai crescut și trăești zilnic împreună?

În toate aceste direcțiuni voui cere să lucrați, atât *învățând* și *facând*, căci pe unii îi muncă cuvintele cu duh și convingătoare, iară pe alții îi înduplică la bine numai faptele, exemplele bune; și atunci — după cuvântul ev. Mateiu „*vor face și vor învăța, vor deveni măști în împărăția lui D-zeu*”.

Dară și până să-i chieме D-zeu să sune, în împărăția cea cerească, pe cei cinstiți, pe cei zeloși și muncitori, pe cei ce la darea de samă, ce le voui cere-o, vor dovedi că, au „înmulțit talanții”, au sporit în succese materiale, și eu însu-mi cu consistența mea îi voui aprecia, îi voui lăuda, îi voui distinge, peste mai multe li voui pune, — fiind firm convins, că ei „*mult face, mult trebuie să sufere*”, ca și Carlyl zice „*că prin suferințe devinim mai perfecți*”, deci mai vrednici de orice distincție.

În restul vorbirii Preasfinția Sa, Episcopul *Miron*, mulțamește în termeni călăroși taturor factorilor cari au contribuit la alegerea, întărirea, hirotonirea și înălțarea sa, și terminând cu o scurtă rugăciune, dă binecuvântare arhierescă preștimii din catedrală, care l acolamează în mod sgomotos.

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

(Urmare). de Onisifor Ghiu.

„Voim să facem cunoscut tuturor atât relele de cari e bantuită biserica, cât și foloasele ce ar trage din adoptarea unor forme noi, absolut reclamate de spiritul secolului în care trăim”.

Programul mai specificat e acesta:

I. Democratizarea sistemului reprezentativ în Biserică. II. Căsătoria a doua (cel puțin) a preoților. III. Desființarea tagmei monahale și transformarea mănăstirilor în ospicii pentru bătrâni și săraci. IV. Având în vedere modestia vieții apostolice, care stă în contradicție flagrantă cu luxul și pompositatea Prelaților noștri, cerem reducerea salariului la 500 lei maximum pe lună. Acest salariu ar fi prea suficient pentru niște demni urmași ai Apostolilor, cari trebuie să ducă o viață simplă, cari n'au greutăți materiale, n'au greutăți cătră stat... etc. V. Dreptul preoților de a veni la episcopat. VI. Salariul preoților să se sporească”.

Pentru a ajunge la realizarea acestui program redactorii (!) voiesc „*să taie rana până în viu* ca nu cumva pe nesimțite să se cangreneze tot corpul, căci: Administrația bisericească se crede într'un sat fără câni...”

Cât timp a apărut „Apărătorul clerului” el s'a ținut strict de programul precizat în nrul I. Mitropoliei și episcopii erau numiți de obicei cu calificativele de „mizerabili” etc. Pentru punctele din program seria articole foarte detaiate, și foarte inveninate, — dar scopul nu putea cu toate acestea să și-l ajungă.

Deși nu toate punctele programului sunt utopice, tonul în care ele erau susținute era atât de departe de mijlocul prin care se poate ajunge undeva, încât se putea ști chiar dela început că zadarnice-i vor fi ostenelele, căci: lucrul bun numai pe căi bune se ajunge.

Când după trei ani de luptă în numele principiilor sale „Apărătorul clerului” nu și-a mai putut apăra viața, nu erau mulți care să regrete dispariția lui. Cei câțiva preoți cari vor fi dat mână de ajutor redactorului principal nu vor fi fost nici ei dintre cei mai buni.¹

Nici cu dispariția Apărătorului clerului însă nu dispăre acest sistem de luptă, pe care l-am mai întâlnit și la 1882 la Deșteptarea din Iași. El reapare și la 1897, și mai târziu, la 1908, supt haină analogă, luptând pentru realizarea acelorăși reforme, și servindu-se de aceleași mijloace.

Noua intrupare a acestui sistem de luptă e organul de publicitate numit *Re-deșteptarea*¹ (ca și cum ar voi să zică că e deșteptarea Deșteptării dela Iași) care a apărut la 5 Ianuarie 1897 în București. Se zicea „organ clerical”

¹ Dl. Al. Muștescu a fost numit dela 1 Aprilie 1906 membru în comitetul de redacție al Bisericii ortodoxe române.

și era redactat de „un comitet”, care se compune „numai din preoți, atât din capitală cât și din Provincie”. Se considera pe sine, spre deosebire de toate revistele bisericești de până aici, „ziar bisericesc-democratic”. De fapt redactorii „Redeșteptării” erau în mare parte preoți licențiați în teologie, cari n'au putut să ajungă departe așa de repede cum așteptau ei. Lupta o purtară (căci tot „luptau”) pentru a dovedi „starea anticanonică și anticonstituțională a Sinodului românesc, dreptul preoților de a lua parte în sinod, și decăderea caracterelor obrașilor bisericești”. În lupta lor nu numai că nu evitau, dar căutau să facă personalități în orice chestie, ceea ce i-a făcut imposibili dela început. Din aceste motive viața i-a fost destul de scurtă. Încă în același an (10 Iulie) a trebuit să înceteze.

O revistă bisericească apărută cu două săptămâni în urma „Redeșteptării” îi numia pe cei dela „Deșteptarea” „priești ai duhurilor rele”.

Această revistă nouă, care apărea tot în București, se chema *Teologul* și era redactată de un comitet de studii în teologie, constând din dd. C. Ionescu, I. Mihalcescu, I. Mălăescu și I. V. Raiculescu. Programul *Teologului* era dublu: pe de o parte o luptă pentru anumite reforme în Biserică, iar pe de alta stărnirea interesului studenților în teologie pentru cultivarea literaturii bisericești.

¹ Vezi: Decăderea bisericii ortodoxe române și cauzele ei, de anonim, București 1897.

Banchetul de adio.

Sibiu, 5 Maiu n.

Mercuri sara, inteligența română din Sibiu a dat o cină în onoarea Ilustrității Sale, a Domnului Episcop al diecezei Caransebeș, Dr. Miron E. Cristea, în restaurantul Brote. Pe calea aceasta a voit clasa socială mai înaltă română din Sibiu să-și iee rămas bun dela cele șase-sprăzece ani i-a fost membru fruntaș și activ, și muncind cu sporul pe toate terenurile, vieții publice române.

În sala frumos decorată cu ramuri de brad a restaurantului Brote și-au dat întâlnire peste șasezeci de persoane: preoți, mirenii, militari, iar la orele 8 și jumătate a sosit și P. S. Sa, Episcopul Miron, adus de o delegațiune, compusă din dnl Mateiu Voileanu, asesor consistorial, Dr. Ilie Beu și Dr. Lucian Borgia.

Preasfinția Sa și-a ocupat locul în fruntea mesei, având dea dreapta pe mult veneratul nostru academician dl Dr. At. Marienescu și dea stânga pe dl asesor consistorial Nicolae Ivan.

Cina, bine gătită și bine servită, a decurs în mijlocul celei mai bune dispoziții, iar la friptură s'au rostit vorbirile de rămas bun. A vorbit întâi foarte frumos părintele asesor consistorial Nicolae Ivan, schițând pe scurt activitatea P. S. Sale, ca membru al societății române sibieni, și exprimând regretele tuturor, că trebuie să ne despărțim de acela, pe care atât de mult l-am iubit și stimat. Li dorște succes deplin în noua sa demnitate și l'asigură de venerațiunea ce i-o păstrează sibiienii și pe viitor.

Domnul Dr. I. Beu își ia rămas bun dela P. S. Sa în numele inteligenței mirenii din Sibiu, iar dl Dr. Nicolae Bălan, în numele tinerimei, dorind P. S. Sale, să fie omul, care să se înstăpânească asupra sufletelor tuturor Românilor și să ajungă conducătorul întregului neam românesc.

Preasfinția Sa, Episcopul Dr. Miron E. Cristea, mulțamește în o vorbire mai lungă și foarte frumoasă pentru semnele de dragoste ce i se arată, și declară, că știe bine, că toate acestea nu se aduc persoanei sale, ci omului pe care opinia publică ar dori să-l vadă în persoana sa. Promite, că-și va da toată silința, ca această dorință a lumii românești să fie împlinită. Vorbirea a fost întreruptă de mai multeori de sgomotoasele aclamări ale celor ce au ascultat-o, la urmă acoperită cu o furtună de aplauze.

A mai vorbit apoi frumos în numele tinerimei dl Oct. C. Tăslăuanu, iar următorul nostru local, dl Ermil Borgia, a cetit o poezie hazlie de toată frumusețea, care a stărnit un râs omeric, și la orele 11 P. S. S. Sa a ridicat masa și a plecat la locuința sa, luându-și rămas bun dela fiecare comesean, în mod afabil.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiterat din Murăș-Oșorheiu.

Sinodul protopresbiterat din tractul Murăș-Oșorheiu a fost convocat în anul curent în 29 Martie.

La chemare s'au prezentat aproape toți membrii. Au fost prezenți din cler 6, iar dintre mireni 12, celor absenți nemotivându-și absențarea în timp de 8 zile li se va dicta pedeapsa satorită.

Președintele sinodului dl protopresbiter Ștefan Russu, prin o cuvântare acomedată salută pe toți cei prezenți, îi îndeamnă la lucru și declară ședința de deschisă. Provoacă apoi pe membrii sinodului să aleagă un notar și doi bărbați de încredere.

Sinodul proclamă de notar pe parohul George Branea din Vidrasău, iar de bărbați de încredere pe parohul Vasile Hodoș din Icelandul mare și parohul Pavel Suciu din Gherneșig.

Constituindu-se astfel biroul, urmează la ordinea zilei raportul oficiului protopresbiterat.

Protopresbiterul începe cam astfel:

Urmând unui bun rând introdus în biserică noastră constituțională, am onoare a prezenta următorul raport general despre starea protopresbiteratului nostru gr. ort. român din Murăș-Oșorheiu și despre activitatea mea ca protopresbiter în anul expirat 1909.

I. Afaceri bisericesti.

Numărul parohiilor matere este 20 cu 13 filii, la cari au servit cu sfârșitul anului 1909 preoți 17 și un paroh protopresbiter. În decursul anului s'a întregit parohia Nasna prin aprobarea alegerii a filii la care concură Ioan Bobietec a fost întrunit majoritatea de un vot.

Vacante au devenit prin strămutare parohia Sânger și parohia Sâmbenedic. Pu-

blicându-se concurs, parohia Sânger a fost întregită, fiind ales absolventul de teologie Irimie Ladoșan; la parohia Sâmbenedic încă au concurat 2 absolvenți de teologie, însă înainte de alege se s'au retras ambii.

Clerici absoluți în tract avem numai 1, care de present funcționează ca învățător în Gherneșig. La cursul clerical nu avem nici un tânăr din tract.

Numărul familiilor cari la sfârșitul anului 1908 au fost 1980, cu finea anului este de 2040, așa dară un spor de 60 familii.

Numărul sufletelor la sfârșitul anului 1908 a fost 10.435 la finea anului 1909 a fost numai 9845 așa dară mai puțin cu 588 suflete, care diferință provine din permutarea regimentului 64 de infanterie, unde erau în majoritate gr. ortodoksi.

Nașteri au fost în decursul anului 1909—405 și anume 350 nașteri legiuite, 55 nelegiuite. Față de anul trecut sau înmulțit nașterile cu 22 casuri.

Casuri de moarte au fost 237 față de anul trecut cu 5 casuri mai puțin.

Casuri de moarte silnică au fost 4, față de 5 casuri din anul trecut.

Subtragând din casurile de nașteri cari au fost 405, casurile de moarte cari au fost 237, se arată o creștere de 168 suflete.

Căsătorii bisericesti și civile au fost 105, iară numai civile nu a fost nici un cas. Dintre căsătorii au fost 25 casuri mieste.

La sfârșitul anului 1909 se arată că știu ceti și scrie 2184 bărbați și 1461 femei, în total 3641 inși.

Treceri religioase au fost la noi 8 casuri, și dela noi un cas. Procese matrimoniale au fost 5, cari toate s'au finalizat cu divorțul total.

Edificii nouă de biserică s'au făcut în comuna Murăș-Sângeorgiu din material solid, care a și fost sfințită prin dnl protopresbiter tractual, asistat de mai mulți preoți.

În comuna bisericăscă Gherneșig încă s'a început zidirea bisericii din material solid, care încă nu s'a terminat. Pregătiri pentru edificare de biserică se fac în comuna Corunca, Sâmbenedic, Berghia, Sânger și Murăș-Oșorheiu.

II. Afaceri școlare.

În decursul anului s'a edificat școală nouă din material solid în comuna Petea de câmpie și s'a adaptat cea din Icelandul mare conform cerințelor legale.

Școala confesională cu învățător gr. ort. susțin 7, iară în comun cu gr. cat. susțin 4 comune. Pentru susținerea școalelor pe viitor și întregirea salariului învățătoresc la minimumul cerut prin art. de lege XXVII din 1907 s'au luat toate măsurile posibile din partea oficiului protopresbiterat în contelegeră cu sinoadele și comitetele parohiale, însă durere nici una nu este în stare a și susține școala din mijloacele proprii și așa cu învoirea Prea Ven. Consistor mai multe comune au cerut ajutor dela stat.

III. Afaceri epitropesti.

Absolutoare au primit pentru rațiocinuri pe anii trecuți aproape toate parohiile. Rațiocinuri pe anul 1909 și bugetele pro 1910 încă nu au intrat dela toate comunele și preșidiul roagă pe dnii preoți, ca în timpul cel mai scurt posibil să le înainteze oficiului protopresbiterat, spre a fi așternute Prea Ven. Consistor.

Averile bisericesti, cu bucurie constată că aproape în toate comunele s'au sporit, parte în bani, parte în edificii și parte în fonduri și magazine de bucate.

Porțiune canonică în toate parohiile este de 254 jug. 205 și a parohiilor afară de porțiunile canonice de 154 jug. 72 și dotațiune învățătorescă sunt 42 jug. 29 așa dară 450 jug. 306 în preț de 120,333 cor. 92 tileri.

Biserici sunt 24 al căror preț este de 56.850 cor. iară prețul edificiilor școlare de 22.680. Căsi parohiale sunt 20 în preț de 34.600 cor. Alte realități în preț de 10.859 cor. Fonduri și fundațiuni în preț de 52.169.79 cor. mobile, recuise și ornate bisericesti în preț de 29.034.22 cor. Mobile și recuise școlare în preț de 2041 cor. 20 fil.

Acesta a fost raportul protopresbiterului ca president al sinodului protopresbiterat, care să ia la cunoștință, fără nici o observare. În general raportul arată înaintare față de anii trecuți și preoțimea în împlinirea agendelor sale a făcut un pas înainte și tot așa și învățătorimea. Față de cei puțin negigenți în oficiu se însărcinează oficiul protopresbiterat, a aplica măsurile prescise de regulament.

Se aleg membrii ordinari în sinodul protopresbiterat: Ștefan Stoicoviciu paroh în Murăș-Cristur, iară suplenți din cler Partenie Matei și Teodor Muica paroh în Erdő-sângeorgiu, și defensor matrimonial parohul George Branea din Vidrasău.

Se dă cetire la mai multe ordinațiuni ale Prea Ven. Consistor Arhidiecezan, cari toate se iau spre cunoștință.

Urmază parohul Pavel Suciu din Gherneșig cu un raport despre modul înfăințării bibliotecii protopresbiterale, care să primește cu unele modificățiuni, iară parohul Pavel Suciu, George Branea și Teodor Muica sunt aleși, ca să vină la conferința preoțescă cu un proiect de statute pentru biblioteca protopresbiterală.

Alte obiecte nemai fiind, ședința s'a ridicat.

Notez, că afară de membrii sinodului din cler au mai luat parte la ședința și parohul Petru Popp din Cerghidul mare și Alecsandru Olteanu paroh în Medesfalău.

Eară noi preoții cu toți ne-am dus la casele Prea on. domn protopresbiter, unde ni s'a pregătit un prânz cu mult gust din partea doamnei protopopese. La masă nu au lipsit nici toastele obicinuite, dnl protopresbiter a ridicat poculul întru sănătatea Es. Sale Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, apoi s'a mai vorbit și ridicat poculul întru sănătatea protopresbiterului, a doamnei protopopese și în urmă pentru alții.

Mișcări electorale.

Adunarea românilor din Șomeșul și jur.

În ziua de 25 Aprilie n. c. în localul privat al dlui N. Nilvan, în fața alor 5000 de alegători români s'a ținut adunarea electorală a cercului Șomeșul mare. Adunarea se deschide la orele 11½ a. m.

Fruntașii inteligenței noastre sunt reprezentați prin domnul G. Pop de Băsești prezid. part. naț. rom., prin dl Dr. A. V. Voivod, dl V. Lucașiu, dl Dr. T. Mihályi, N. Nilvan, I. Serb protopop și mulți alți inteligenți rom. advocați preoți și învățători. Când convoiul compus din amintii domni a părăsit sala dlui Nilvan, și trecând prin mulțimea de popor au ocupat loc la tribună ridicată în curtea dlui N. Nilvan, poporul a izbucnit în urări puternice de trăiască, aducându-și aminte de frumoasa luptă electorală din rândul trecut, purtată cu multă bărbăție pentru candidatul lor Vaida, gândind și pregătind în inima sa fiește care din ei planuri și moduri și mai bune, ca de astă dată să nu se lase nici decum înfrânți și biruiți.

Autoritatea politică a fost și cu această ocaziune bine reprezentată. Un pluton de gendarmi a sosit cu trenul ce vine din spre Sătmăr la orele 11 a. m. cu menirea de a susține disciplina și ordinea în popor. Dar și fără ei Românii noștri mai eșemplar nu s'a puteau purta decât cum s'au purtat!

Vicepreședintele Ioan Serb, protopop, ia cuvântul. Aduce la cunoștință tuturor că adunarea de față e conoesă de autoritățile politice și mulțamește poporului că a binevoit a ostăni la adunarea aceasta. Propune de prezident al adunării de față pe dl Nicolae Nilvan, ear de notar pe dnii Dr. Vasiliu Butean și Dr. A. Nilvan.

Întăiu vorbește domnul George Pop de Băsești. În cuvinte doioase arată cum conferința din Sibiu pentru a-l cruța pe el, comandantul îmbătrânit în lupte de batjocurile îndurate în Șimleu cu ocaziunea alegerilor trecute, l-a designat de candidat al cercului Șomeșul mare. Văzând însă că poporul se alipește mai tare de dl Vaida, fostul candidat al cercului abziece de candidatură, recomandând alegătorilor pe iubitul său nepot Vaida. Accentuiază totodată, că n'a venit să facă desbiurare.

Urmează la tribuna dl Vaida, care vorbește cam următoarele:

Fraților!

Sunt momente covârșitoare în viața omului, cari totdeauna rămân sfinte și nesterse în năntea lui. Mulțamește de marea cinste ce l-a ajuns, văzând că prezidentul partidului nostru național, de toți iubitul și veneratul dl George Pop de Băsești, să retrage lăsându-l pre dănsul singur să candideze în ceroul acesta al Șomeșului-mari.

Cu o hotărâre de martir declară că va lupta pentru interesele neamului român, și și de va cădea, și nu va putea răzbi văzând cu ochii săi împlinirea idealilor neamului va fi liniștit în conștiință, că cât a trăit a luptat și a stat neclintit ca ostaș brav al programului național românesc. Espune apoi punctele programului național, luptele ce le-au purtat deputații noștri naționaliști în dieta ungărească.

Ce cerem noi în programul nostru național?

I. Cerem să ni se deie ce avem asigurat în legile țării. Egalitatea, libertatea și frățetatea e baza programului nostru! Li îndeamnă pe alegători, să voteze cu candidatul lor național. E lipsă să se înmulțască și numărul deputaților noștri, căci pe lângă știință, sunt și deputați mai mulți de lipsă. Noi puținii deputați la număr înzadar am venit cu drepturile

noastre înaintea parlamentului, căci ne-au huiduit și batjocorit. Cu Apopoxi am purtat cea mai mare luptă. El a venit întâi cu songrua preoților și a voit să cumpere preoții, cu aceea ce cu drept li ar compete numai ca să se facă slujbași lui. Un boacter de pe șesul Ungariei are mai mare plată ca un preot și totuși nu-i espus la atâtea șicanări din partea guvernului, ca preotul.

Tot asemenea a făcut și cu dascălii.

Insuși Tisza în vorbirea sa dela Oradia a mărturisit, că ceea ce a făcut Apopoxi cu naționalitățile, rău a făcut.

II. Vorbeste apoi despre darea progresivă, care înocă e luată în programul nostru național și zice, că dacă nu s'a făcut până acuma ceva, nu s'a făcut pentru că puținii deputați puțin au putut face; mai mulți deputați mai mult vom face. A atins apoi chestiunea cătăniei de doi ani, arătând, că e destul doi ani să rămăie feciorii noștri acolo. Împăratul încă a ajuns la convingerea, că serviciul activ de doi ani e destul pentru însușirea cunoștințelor strategice. A atins apoi mai departe chestiunea limbii în armată. Noi vrem să rămână la armată limba noastră, că limba de comandă, ear nu cea ungurească, căci ce luptă s'ar fi purtat spre pildă cu sârbii, dacă ofițerii s'ar fi pus să învețe pe feciori în loc de exerciții războinice limba ungurească. E destul să știe cătăna „vorwärts”, să poată merge în foc, ear puținile cuvinte de lipsă pentru comandă bucurosi le învață feciorii, dar să învețe limbi la armată, aceasta e prea mult. În programul nostru național cerem, ca judecătoria să privească limba poporului cu care ajunge în atingere, ca să nu fie lipsă de talmaci între popor și judecător. Deputații naționaliști români mare lucru n'au făcut, dar totuși, au izbutit să la intervenirea lor fostul ministru Polonyi a dat ordinațiune, că la judecătoriile pe unde sunt români, oficialii să știe limba poporului. Vedeți dar, că nu suntem agitatari de oei periculoși și blăstămași, precum ne numesc Ungurii. Atinge apoi chestia votului universal egal și secret și spune cum coaliția a înecat voia împăratului și a poporului în ce privește votul univ. Spune cum Andráy mergând oătră Viena cu alți deputați întrun cupeu al trenului a clozit votul plural. Aceasta a făcut-o nu pentru binele poporului maghiar, căci poporul încă cere votul universal secret, ci de dragul capitaliștilor, al groșilor, temându-se, ca aceștia vor perde puterea din mână.

Cește o hotărâre a dietei din 1751 din care se vede răstăcirea legislației de pe atunci. Se zice, că iobăgia e dela Dumnezeu și iobăgul e ca să lucre, iar domnul să domnească și poruncească. Spune, că coaliția și ministrii din coaliție înecați în noroiul păcatelor proprii au trebuit la porunca împăratului să-și desceale ghiarele de mătă cu cari se țineau de scaunele ministeriale, și împăratul iubitor de supușii săi a numit pe Khuen ca să ducă în deplinire ceea ce coalițianii nu voiau să facă.

Când acest Khuen, slujbaș bun al împăratului, s'a ivit pe terenul politiceii cu gândul să ducă la izbândă porunca împăratului, se ivește iarăși groșismul, și unelirile lui în Tisza. Acest corifeu al aristocrației și-a oferit cu deasăla prețima noului prim ministru, numai ca să împedecă realizarea votului universal. Nimerit zugrăvește dl Vaida aceasta prin zicala românească „Ferească mă Dzeu de prietini, că de dușmani mă voi ști feri însumi”. Zice apoi: „Ori mă veți alege, ori nu mă veți alege, iubitorilor, nimănu bani ca să veți cu mine nu îi voi da. Nimenea să nu aștepte dela mine să-i scot feciorul dela cătănie, după licența de horinocă nu-i voi umbla nimănu, eu vreu să fac politică, ear nu economie. Vreu să span în fața ori căru ministru păcatele și mișeliile ce le face față de legile sancționate și față de poporul meu, și o pot aceasta numai atunci, când sunt independent față de el. Ea, iubitorilor, am venit ca să mă pun în fruntea D Voastre, pentru că văd nedreptățile ce ni s'a fac și Dzeu m'a făcut, ca să-mi placă să lupt pentru dreptate și să nu pot suferi nedreptatea. Sunt pus în mai multe cercuri de candidat de deputat, dar declar, că nu fi voiu neoreducios față de D-Voastră. Incheie apoi dorind ca cei de față să spună și la acei de acasă, că de-i va ajuta Dumnezeu, îi va cerceta și pre ei nu preste mult.

Urmează la tribuna domnul Dr. V. Lucașiu. Neștearsă va rămânea în inimile tuturor barbateasca îndemnare și vorbele grele cu care a mustrat poporul, dacă cumva iarăși și-ar uita de datorința sa. „Deșteaptă-te Române” înalță-ți lata frunte, alege-ți întră oncare și rușine, destul ai scurmat cu nasul în pământul rușinei” și altele ca acestea, au produs și în sufletele cele mai impetrite momente însuflețite împrăștiund negura nepăsării care le învălea.

Vorbește apoi domnul Dr. T. Mihali. Spune că a venit fiul iubit, care s'a jertfit. Urmați-l! Ca președinte al clubului național constată și spune alegătorilor, că bine să grăiească ce face, căci am ajuns la încrucișarea drumului, și de aici atârână binele și fericirea sau nefericirea noastră și a urmașilor noștri.

Vorbește Domnul Dr. Aurel Nilvan, și anunță poporul că cu vorbirile de față s'a deschis lupta electorală. Schițează planul de luptă și cetește lista comitetelor locale din diferite comune, îndemnând poporul să fie cu răbdare, căci nu preste mult va veni dimpreună cu domnul deputat iubit la ei acasă, când apoi li se vor da sfaturi și îndrumări amănunțite cum să se poarte în fața alegerii. Președintele Nicolau Nilvan la ora 1¼ încheie adunarea și roagă poporul, că în liniștea și ordinea cea mai mare să se deparțeze.

V. Dragoș,
preot capelan român.

Notificare oficială.

La consistorul nostru arhidiecezan a intrat apelul societății mag. pentru prăsierea semințelor din Budapesta (Magyar magtényesztési részvénytársaság), prin care atrăgându-se atențiunea asupra culturii diferitelor soiuri de plante, se insistă cu deosebire asupra însemnătății fasolii de harac (karóbab), care se poate sămăna de sine, dar și printre cocuruz. Sămânța acestei plante este cea mai căutată în străinătate, unde se poate vinde cu preț mai mare ca la noi. Ea se poate cultiva de marii și de micii proprietari deopotrivă, dat fiind că solul nostru este priincios culturii ei. Sămânata pe un jugăr pământ produce circa 14—16 q (Hl). Societatea este aplicată a pune la dispoziția preoților dela sate cantitatea necesară de sămânță de sămănat, care să i se înapoieze din recoltă și în același timp se obligă a cumpăra recolta cu 22 cor. de m. m. și pe deasupra ofere încă 2 cor. sau drept onorar pentru preotul care s'ar însăroina a aduna fasolea produsă ca societatea să o poată lua în primire dela o singură persoană sau spre a fi folosită spre un scop filantropic. În scopul distribuirii semințelor, parohul să facă o consemnare a parohienilor, cari doresc să cultive această plantă și să însemneze estensiunea pământului în care s'ar sămăna, iar consemnarea s'o înainteze fără amănare la adresa societății spre a fi considerată. Societatea pune la dispoziția obștei instrucțiunile de urmat la cultura fasolei.

Dela oraș.

Sibiu, 5 Maiu 1910.

În ședința reprezentanței orașului Sibiu, ținută la 2 Maiu a. c. membrul Ioan Bapt. Boiu, paroh în Sibiu, a adus pe tapet o chestiune destul de importantă și anume: că târgurile de țară, ce se țin în orașul nostru, colidează cu praznicile românești.

S'a întâmplat în mai multe rânduri — zice interpellantul — că târgul de iarnă s'a ținut la praznicul Nașterii Domnului ori Anul nou, iar acumă tocmai în săptămâna patimilor Mântuitorului, a fost într'un târg de oi, apoi de vite cornute, în ziua primă și a doua de Paști târgul de cai, în fine târgul de mărfuri. Motivează pe larg cât de păgubitor este faptul acesta din toate punctele de vedere și cere a se interveni la locul mai înalt ca să se curme odată această anomalie. Dl Boiu arată mai departe, că nici din partea magistratului nu se prea ține cont de sărbătorile noastre. Întreabă pe primarul, cum de a convocat ședința tocmai pe a doua zi de Paști? În fine excepționează termenele de vaccinare, cari s'au pus din partea Magistratului pe Joia verde și a doua zi de Paști, conturbându-se astfel liniștea familiilor române. Cere în ton energic, ca de câteori se pune din oficiu vre un termen, să se respecte sărbătorile noastre românești! Vorbirea părintelui Boiu, rostită în limba română, a fost ascultată cu mare atențiune din partea membrilor prezenți în număr aproape complet.

Primarul Dörr, în răspunsul său indică, că termenele de târg cu greu se vor putea schimba. Dela o intervenire în această chestiune la ministrul de comerț, încă nu așteaptă rezultatul dorit, dar

oat îi stă în putere, bucuros va face. Reaminte mai departe dl primar, că a greșit când a convocat ședința aceasta pe o zi de praznic românesc, și tot asemenea Magistratul în privința termenelor de vaccinare. Va purta grijă, ca astfel de cazuri să nu mai obvină în viitor.

Mai vorbește la obiect membrul sas Seraphin, apreciând motivele dlui Boiu. Roagă primăria, a nu trece cu vederea chestiunea sulevată a târgurilor, ca să nu rămână de pagubă comerțului și industriei.

Interpellantul declară în fine: „sperând că dl primar va face tot posibilul în cauză, iau răspunsul spre știre“.

Petrecerea din Săliște.

— Raport special. — 5 Maiu n.

Luni a doua zi de Paști, s'a jucat în sala festivă a școlii din Săliște, — din partea Reuniunii de înfrumusețare — „Prostul“.

„Prostul“, apărut în traducere românească, datorită cunoscutei scriitoare Sofia Nădejde, s'a jucat pentru prima oară pe scena Teatrului Național din București în stagiunea trecută. O comedie nu tocmai ușoară pentru diletanți, și cu toate acestea, cum a fost predată în Săliște a reușit peste așteptările publicului. Aceasta ne dovedește încă odată silința și zelul cel depun intelectualii noștri pentru ridicarea Thaliei române.

„Prostul“ în adevăratul înțeles al cuvântului; ar fi mai mult o tragi-comedie. Un unchiu bogat moare și lasă ca legatar universal al întregii sale averi pe cel mai prost dintre rudele sale. Dar cunoscându-și rudele și bănuind că fiecare se va declara mai prost, pentru a câștiga moștenirea, lasă întreaga sa avere de aproape un milion mărcii nepotului său Justus Häberlin, funcționar de bancă, (dl V. Pandă) care nici odată nu i-a cerut bani pentru el ci numai pentru a ajuta pe alții. El se simțea fericit cu puținul ce-l avea, și orele libere și le petrecea în compania ziarului său, în care își scria zilnic întâmplările în proză și versuri, și a nedeșpărțitului său sticletole din colivie. Verii lui, unul inginer (dl A. Gherman), altul avocat (dl N. Tâmpănuș), iar altul vânzător librar și poet, (dl Gh. Salomie) caută să-l consoleze pentru epitetul de „Prost“, care i-l-a lăsat unchiul său împreună cu întreaga moștenire.

Justus Häberlin, mahnit în adâncul sufletului de batjocura care i-a făcut unchiul său, dăruiește verilor toată moștenirea.

Mătușa lui, (dna M. Drăgits) — care îl luase la ea în pensiune în vederea moștenirii — aflând cele ce a făcut, îl dă afară, librarul i-a luat pe viitoarea lui logodnică, inginerului i se întâmplă un accident nenorocit cu mașina lui de sbur, iar avocatul a cumpărat acțiunile dela banca unde era Justus funcționar, scoțându-l pe acesta din serviciu sub cuvânt de „incapabil“, și astfel l-a lăsat vagabondând pe strade, iar spre mai marea lor siguranță îl internează într'un ospiciu de alienați sub cuvânt de secretar particular al doctorului de acolo. El nebănuind nimic, primește și această binefacere a verilor lui.

În timpul când locuia Justus la mătușă, locuia acolo și o americană cu numele Doris (dna A. Pop). Aceasta descoperind mișcările verilor lui, caută să-l salveze. Dar când îi spune doctorul ospiciului (dl I. Crișan), că în jurnalul lui, pe lângă însemnările ce le avea scrise acolo, erau și mai multe poezii dedicate unei doamne, anume Doris, se interesează de el și mai mult.

Aceasta ducându-se la Justus caută să-l convingă despre mișcările verilor lui, și ca să-l scape de mizeriile grijei de mână, se logodește cu el.

În momentul când fericiții logodnici erau să părăsească sanatoriu, apar și verii lui, și văzând schimbarea aceasta între „Prostul“ lor, unul din ei a exclamat: al dracului, el nu era prost, ni-a dăruit milionul, ca să câștige mai multe.

Toți s'au achitat foarte bine de rolurile lor, iar dna A. Pop și dl V. Pandă, — în rolurile principale, — au dovedit o mare cunoștință în arta dramatică.

Debutanții au fost răsplătiți cu buchete de flori și cu furtunoase aplauze din partea numărului public.

Predarea comediei lui Fulda în Săliște, se poate socoti ca un eveniment între producțiile diletanților noștri.

După teatru a urmat joc. Spiritul ager și vioi al săliștenilor, în caracteristicile lor costume naționale, ne-a făcut să petrecem o seară din cele mai splendide.

El. Măg.

NOUTĂȚI.

† Eduard VII. A încetat din viață, în noaptea din 6 Maiu, în capitala sa Londra, regele Angliei Eduard VII, împăratul Indiilor, stăpânitorul peste multe sute de milioane de supuși, aflători în toate continentele pământului. S'a urcat pe tron pe vremea războiului cu Burii, care sguduise pe un moment autoritatea morală a Angliei; regele Eduard însă, după înfrângerea micului și viteazului popor, a dat Transvaalului o frumoasă constituție și a făcut din Africa sudică o colonie dintre cele mai fericite și mai înfloritoare ale întinsului imperiu britanic. Deși regele moare la vârsta de 68 de ani, domnia sa a fost destul de scurtă, abia de nouă ani. Țara sa pierde într'ânsul un domnitor cu distinse însușiri diplomatice și politice.

Teatru român. Comitetul secțiunii din Sibiu a „Societății pentru fond de teatru“ a organizat ieri, Duminecă, o reprezentație teatrală. S'a jucat o premieră, drama în 3 acte „După șase ani“ a dlui Iuliu Enescu. A fost o reprezentație izbită, a cărei reușită o atribuim mai ales jocului natural și armonios al celor trei distinși artiști dela Teatrul Național bucureștean. Doamna Alice Sturdza, dnii Petre I. Sturdza și C. Mărculescu, — cel din urmă a recitat și celebrul monolog al lui Hamlet „A fi, sau a nu fi“, — sunt puteri care se pot prezenta pe orice scenă de teatru. Artiștii și autorul au fost mult alocuți și sărbătoriți din partea salei pline a teatrului sibian. Diletanții noștri dădura Mimi Popescu, domni I. Dordea, A. Gușu, N. Peicu, F. Căpățînă, s'au ținut binișor. — Astăzi, Luni, se va da „Ginerile lui Poirier“, comedie de moravuri. Începutul la orele 7 și jum. seara.

Oarele de birou la „Albina“ centrală din Sibiu se țin cu începere de Luni, 9 Maiu a. c. dela 7—1 p. m. Oare de cassă dela 7—12½ p. m.

Listele electorale pentru anul 1911 de pe teritoriul orașului Sibiu, sunt espuse spre privire publică în biroul de expediție al magistratului orașenesc, dela 5 Maiu până la 25 Maiu n. c. Reclamațiuni se pot da în scris dela 5 până la 15 Maiu, iar observări asupra reclamarilor se pot face din 16 până în 25 Maiu.

Dl Nicolae Florescu, mare proprietar în Ighiu și cald sprijinitor al cauzelor noastre bune, cu dorul ferbinte de a contribui la întărirea clasei noastre de mijloc, s'a înscris membru fondator la „Reuniunea meseriașilor români sibieni“ cu taxa de 100 cor. solvită. Fie ca fapta atât de grăitoare a generosului domn Nicolae Florescu să afle cât mai mulți imitatori.

Un apel. În „Patria“ din Cernăuț se publică acum un apel, cu scop de a se face o colecție pentru ridicarea unui monument la mormântul fostului publicist Pompiliu Pipos, care a lucrat cu multă râvnă și însuflețire în ziaristica noastră, și care a murit în Cernăuț în Februarie 1893. Apelul este publicat din partea comitetului societății politice „Concordia“, care luase în anul acela o înțelegere cu văduva doamna Aurelia Pipos, și se obligase a se îngriji de ridicarea unui monument pe mormântul răposatului. Contribuțiile se trimit la adresa: „Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina“, în Cernăuț, Palatul național.

Logodnă. Dădura Anetta Coldea, inv. din Blej și dl Vasile Șerban inv. din Băița își anunță fidațarea lor.

† Ioan Cărpinișan, preot ort. român în Daia română, după lungi și grele suferințe, în etate de 33 ani a decedat în 4 Maiu a. c. 12 ore noaptea. Rămășițele pământești ale defunctului s'au depus spre vecinică odihnă Sâmbătă la 7 Maiu a. c. la 1 oră d. a. în cimitirul rom. gr. din Daia română. Odihnească în pace!

Serată dansantă în Viena. Societatea „Clubul român“ din Viena sub protectoratul dlui general Alexandru Lupu aranjază o serată dansantă împreună cu producțiunii umoristice Sâmbătă, în 14 Maiu 1910 st. n. în „Dreiengelsälen“ IV. Grosse Neugasse 36. Începutul la orele 8 seara. Toaletă simplă. Costumul național e preferit.

Înmormântarea lui Björnson s'a făcut în Cristiania cu deosebită pompă. Au fost de față la înmormântare regele și regina, reprezentanții domnitorilor din străinătate, membrii societății scriitorilor din mai multe țări ș. a. Împăratul Wilhelm a trimis o ommnă pe sicriul marelui scriitor. În fața mormântului a ținut o caldă cuvântare celebrul Frithjof Nansen.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, au mai dăruit: Dr. R. Velici, avocat (Arad) 2 cor., Dr. I. Pauciu Olteanu, adv. (Lăpușul-ung.) 1 cor., Stefan Morariu, paroh (Cunța), soția sa Virginia și copiii lor Virgil și Felicia 2 cor., Dumitru Rusu, măestru olar (Săliște) 1 cor., Iosif Cornănescu, paroh (Codlea), în amintirea ficei sale Eliza măr. Teculescu 2 cor., Dumitru Roșoa, comerciant (Săliște) 30 bani, Ioan Soră Baroiu, măcelar (Săliște) 1 cor., Zev. Murășianu, protopresbiter (Iliu) 2 cor., Oprea Oprea Borcea (Ismail-Basarabia) 1 cor., Oprea Savu Borcea sen. (Săliște) 50 bani, Dârdea Stireciu, eo. (Săliște) 60 bani și Ioan Șerbu, par. (Poiana) 50 bani.

Un vulcan aduce venit. La cea din urmă erupțiune a vulcanului Etna a fost vorbă mai mult de însușirile păgubitoare ale unui vulcan, și nu s'a scris nimic despre calitățile bănoase ale erupțiunii. Ziarul „Eclair“ constată acum, că un vulcan este totodată și un capital, care aduce frumoase dobânzi: cu prilejul ultimei erupțiuni au călătorit la Sicilia 70 de mii de turiști, numai ca să admire priveliștea mărească a vărsării de flăcări și de lavă din muntele Etna. Dacă fiecare turist a cheltuit 75 de coroane, insula s'a îmbogățit la această ocazie cu peste 5 milioane coroane. Același lucru se spune despre Vesuviul Neapolei și despre orice vulcan, la care pot să ajungă turiști din lumea întreagă.

Cărți și reviste.

Contele Stefan Széchenyi și politica de maghiarizare, de Dr. I. Lupas, retipărire din „Telegraful Român“. O broșură de 30 pp.

N. R. Literar, nr. 16 din 18 Aprilie 1910 cuprinde: Scrisorile lui Basta de N. I. Ammonium, poezie de Stella. Din Berlin de Peregrinus. Hristos, poezie de V. Calmuțchi. Din coresp. lui Bariț, de N. Bănescu. Cântecul artistului de I. Pajură. Un testament pe o carte bisericească. Cugetări. Oedip la Colona de Sofocle, trad. de m. Iorgulescu. Cronică.

Aspirin

veritabil numai
în tablete
originale

conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăți cu cor. 1.20.

Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Muhlheim, a/ Rh.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta

— VIII. József-körut 16. În nemijlocită apropiere de „Nemzeti színház“. —

Cel mai frumos și mai modern hotel din capitală. 120 de odăi și saloane. Încălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece și caldă în toate odăile. Odăi dela 3 coroane în sus. Sufragerie de primul rang.

(149) 5—15

O calfă de librar,

care să se priceapă bine la toate afacerile de librărie și să cunoască și limba germană și maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană Sibiiu—Nagyszeben**. Oferte cu pretenșiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. rom. din **Luța** (tracul Făgăraș u. p. Făgăraș) dă în întreprindere prin licitațiune publică adoptarea edificiului școlii gr. or.

Licitația se va ține la **16 Maiu (29 Maiu st. n.)** a. c. la orele 2 p. m. în localul școlii.

Prețul de strigare este de 1847 cor. 56 fil. Licitanții au a depune vadiu 10% dela prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese, aprobate de Ven. Consistor Arhidiecezan cu Nr. 3455 școl. 1910, apoi condițiunile de întreprindere se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre minusferenți pe acela, în care ar avea mai multă încredere.

Luța, la 19 Aprilie 1910 st. v.

Din încredințarea comiteiului parohial:

Valeriu Literat
paroh.

(165) 1—3

Nr. 4082/1910 Ep.

(160) 2—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistoriului arhidiecezan, în cursul anului 1910/1911 se recere livrarea de 150 stânci de lemne de fag, neplutite, din fața soarelui, — care să fie așezate parte în Seminaru, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistoriului arhidiecezan până la 30 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 27 Aprilie 1910.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 436/1910.

[164] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Vâlcele** (Előpatak) loc balnear de primul rang, conform rezoluțiunii Venerabilului Consistor arhidiecezan din 30 Martie a. c. Nr. 3655 Bis. se scrie concurs pentru această parohie de clasa II cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugărilor provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al Treiscaunelor în Brețcu (Bereczk), având apoi a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică cu prealabila incuviințare a protopresbiterului, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Brețcu, 11 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Damian
protopresbiter.

Licitațiune minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din **Telina**, protopresbiteratul Sighișoarei, comitetul **Nagy Küküllő**, pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaenerabilul Cosistor arhidiecezan cu datul 5 Iunie 1908 Nr. 7014 școlar, și de comisiunea administrativă a comitetului **Nagy Küküllő**, publică licitațiune minuendă pentru adaptarea edificiului școlar, ce se va ține în școala confesională din loc, la 25 Aprilie (8 Maiu) 1910 la 11 ore a. m.

Prețul satorit 2800 cor.

Licitanții au a depune o cautiune de 10% dela prețul de strigare în bani gata resp. în hârtii de valoare acceptabile. Planul și preliminarul de spese se pot vedea dimpreună cu condițiunile recerute de comitetul paroh. în ori ce zi până la ziua licitațiunii în cancelaria oficiului parohial, iar comitetul își rezervă dreptul a încredința întreprinderea aceluia care îi mai convine.

Telina, u. p. Réten, per Segesvár, la 11 Aprilie 1910.

Nicolae Enciu
par. gr.-ort.

Ioan I. Hanta
epit. i.

Nicolae Brenduș
înv. și prez. com. paroh.

D. Moldovan
protopop.

„Văzut”:
(161) 2—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcășian.

Căștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Căștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebuie câștigate!

Căștigul cel mai mare într-un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Cășt. principale a
Mărci 560,000	Mărci 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
„	„ 10,000

ș. a. m. d.

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 căștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Căștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficii al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1-50 (K 1-75)

Planul oficii de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a căștigurilor, le trimite la cerere înainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficiasă de tragere.

Căștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comanda cel mult până în

13 Maiu.

Samuel Heckscher senr.

Casă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr
Casă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg a M. 6 — (K 7-—)
„ „ de jum. a M. 3 — (K 3-50)
„ „ un sfert de los a M. 1-50 (K 1-75)

Adresa:

Suma o primiți alăturat) Ce nu corespunde a
Prin mandat postal) se șterge.
Ridicați-o prin ramburs)

(185) 10—16

Pentru conducerea farmaciei

mele din Caransebeș, am lipsă de un

provizor bun

și demn de încredere, care posedă limba română, maghiară și germană. Necăsătorit se vor proferi. — Oferte cu amintirea aplicării de până a-cuma și salar sunt a se adresa cătră doamna

Maria Müller

(157) 3—3 văd. de farmacist în Caransebeș.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth” lângă Sprudel.

(887) 21—

Profit mare

își pot procura Agenți sârguitori, Funcționari etc. Off. sub B. S. Nr. 100 la redacția acestei gazete. (162) 2—3

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu

Benzin, ulei crud, gaz, petrolu, precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânăre:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. Condiții de plată favorabile.

(329) 1—5

Calendar de noroc pe 1910.

Numerii la acest calendar de noroc au fost compuși de copii orfani. Alege iute numărul aflător lângă ziua nașterii sau numelui Dtale, căci favoarea unui moment a adus deja unora bogăție și bunăstare.

Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Julius	Augusztus	Szeptember	Október	November	Deczember
1 2102	1 79029	1 67801	1 39187	1 45906	1 52224	1 4489	1 95861	1 55393	1 64772	1 9994	1 95871
2 13957	2 22611	2 3108	2 90643	2 25217	2 19507	2 11191	2 69040	2 64833	2 52255	2 11130	2 91620
3 9928	3 38706	3 22615	3 78852	3 2123	3 2135	3 69029	3 93465	3 9917	3 24936	3 39128	3 94813
4 11161	4 46575	4 90611	4 67824	4 16013	4 11104	4 52214	4 22671	4 13964	4 19429	4 92854	4 7901
5 7902	5 16033	5 75806	5 55352	5 37978	5 39137	5 91211	5 19497	5 90627	5 2223	5 108720	5 79044
6 16003	6 24659	6 6777	6 22458	6 16009	6 74918	6 24669	6 79368	6 16024	6 45923	6 39135	6 39135
7 39105	7 19437	7 17858	7 19503	7 39197	7 90902	7 90616	7 9937	7 20217	7 4488	7 95859	7 22472
8 45912	8 91219	8 23451	8 18355	8 65912	8 75822	8 38642	8 55506	8 74960	8 11193	8 45996	8 19130
9 33303	9 75803	9 19594	9 24667	9 74905	9 23925	9 19438	9 3141	9 11132	9 52436	9 7917	9 45979
10 19127	10 108722	10 33312	10 4476	10 22617	10 66744	10 6797	10 13989	10 65903	10 63913	10 51694	10 65919
11 22456	11 74971	11 3505	11 11154	11 18311	11 64732	11 2255	11 24926	11 9414	11 52231	11 75850	11 64726
12 17354	12 90620	12 11127	12 64826	12 55504	12 24696	12 45984	12 17374	12 11166	12 2915	12 92866	12 79364
13 3105	13 24929	13 4360	13 90614	13 33124	13 52238	13 37206	13 7921	13 79032	13 13196	13 19503	13 78877
14 9902	14 22613	14 19408	14 107550	14 41479	14 69004	14 63920	14 55584	14 35845	14 33121	14 6796	14 69028
15 16011	15 78967	15 24930	15 75824	15 66670	15 19532	15 53831	15 78963	15 52130	15 52226	15 16005	15 24675
16 13198	16 69020	16 92438	16 39200	16 90921	16 74909	16 69048	16 91602	16 19139	16 33407	16 51692	16 19141
17 66700	17 4477	17 79355	17 2901	17 95875	17 2207	17 79359	17 64850	17 23422	17 79035	17 91222	17 18337
18 55209	18 16016	18 67805	18 16031	18 92877	18 49187	18 94822	18 9901	18 17371	18 95856	18 22631	18 78884
19 52280	19 2202	19 33464	19 45905	19 13999	19 4407	19 74963	19 53827	19 2903	19 66745	19 91616	19 92882
20 90608	20 66709	20 24947	20 78986	20 2111	20 37821	20 24684	20 94804	20 33481	20 19470	20 74924	20 74908
21 74912	21 7903	21 39111	21 90454	21 34962	21 55600	21 9911	21 46568	21 78889	21 17366	21 39122	21 39158
22 92427	22 65936	22 92853	22 24946	22 52237	22 16008	22 22620	22 2278	22 90940	22 38727	22 9462	22 33391
23 18392	23 2155	23 107528	23 18307	23 91601	23 79367	23 52149	23 35820	23 64847	23 79030	23 38721	23 74915
24 23405	24 11107	24 74930	24 13978	24 74993	24 34953	24 34955	24 16007	24 9460	24 52137	24 13982	24 92880
25 24927	25 63903	25 9952	25 24693	25 4367	25 64711	25 2128	25 90605	25 13988	25 22603	25 90457	25 79047
26 19405	26 13969	26 16017	26 20203	26 38602	26 52402	26 22494	26 23901	26 2296	26 37996	26 79049	26 23409
27 22610	27 2147	27 24942	27 9998	27 33107	27 6794	27 17875	27 19450	27 55533	27 107535	27 92892	27 90491
28 18304	28 53829	28 52217	28 11198	28 52209	28 74932	28 46554	28 29194	28 75840	28 90466	28 9935	28 24666
29 3533	29 53802	29 51687	29 51687	29 79050	29 95868	29 33425	29 4390	29 90476	29 23477	29 45918	29 19402
30 2107	30 23904	30 38662	30 74941	30 107541	30 41487	30 78955	30 46563	30 91606	30 38639	30 9916	30 9916
31 13994	31 52101	31 52101	31 9987	31 3536	31 95852	31 95852	31 65908	31 65908	31 65908	31 65908	31 95873

Tragerea clasei prime a loteriei de clasă a XXVI-a reg.-ung. priv. va avea loc în 19 și 21 Maiu 1910.

Prețul losurilor Intreg Jumătate Sfert Optime
clasei I. sunt: C. 12— C. 6— C. 3— C. 1-50

Trimiterea losurilor originale se execută după anticiparea banilor sau și prin ramburs.

La loteria precedentă a fost câștigul principal de 400,000 cor. cu losul Nr. 66614 a cincia oară câștigat la noi.

Mai ușor se comandă prin mandat postal. Checuri postale pentru trimiterea fără cheltueli a sumei stau gratuit la dispoziția on. noastre clientele. După fiecare tragere se trimite celui interesat lista oficiasă de tragere. (163) 2—3

Numerii de noroc sus indicați se capătă exclusiv numai la
Cassa de bancă GAEDICKE BUDAPESTA,
IV. Kossuth-Lajos utca 11.

La a 6 clasă finită a fost câștigul principal de 100,000 cor. la noi a cincia oară câștigat cu losul Nr. 71039 a, care număr a fost însemnat în calendarul nostru de noroc.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.